

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
з дисципліни**

**«ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ»**

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітньо-професійна програма	«Міжнародні відносини та регіональні студії»
вид дисципліни	обов'язкова
факультет	міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:

професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
доктор економічних наук Баранова В.В.

I. Навчальний контент

Тема 1. Інформаційно-аналітична діяльність в структурі інформаційної діяльності

Інформація як основа вивчення інформаційно-аналітичної діяльності. Поняття про інформаційну, аналітичну, інформаційно-аналітичну діяльність (ІАД). Види ІАД. Методи ІАД.

Рівні ІАД. Функції ІАД. Об'єкт та предмет ІАР. Процес інформаційно-аналітичної роботи і його основні стадії. Джерела інформації. Відкриті та закриті джерела та їх різновиди. Джерела виявлення інформації. Основні вимоги до джерел інформації.

ІАД як в структурі міжнародних відносин. Інформаційний пошук. Регламент інформаційного пошуку: іменний, посилковий, семантичний, ситуаційний методи. Дезінформація. Види дезінформації.

Тема 2. Зміст інформаційно-аналітичної роботи та діяльності

Інформаційно-аналітичні дослідження (ІА дослідження) як вихідне поняття ІАД. Етапи ІАД дослідження. Організація інформаційно-аналітичної роботи. Засоби інформаційно-аналітичної роботи. Інтелектуальні засоби. Технічні засоби. Використання автоматизованих банків даних (АБД), інформаційних мереж і комунікацій. Автоматизоване робоче місце аналітика (АРМ). Експертні системи.

Поняття, види, форми і завдання інформаційно-аналітичних досліджень. Підстави для проведення досліджень, характер і особливості інформаційних потреб. Стратегія аналітичної роботи (головні принципи). Етапи інформаційно-аналітичних досліджень, їхня пряма та зворотна послідовність.

Визначення і осмислення проблеми і проблемної ситуації. Формулювання мети і завдань дослідження. Розробка гіпотез, вибір моделей. Розробка програми, робочого плану й інструментарію дослідження. Стадії творчого мислення, їхнє співвідношення з етапами інформаційної роботи. Основи обробки вхідних інформаційних потоків та видачі аналітичної продукції. Оцінка надійності та достовірності інформації. Уточнення інформації. Верифікація інформації. Технологічні аспекти інформаційно-аналітичних досліджень. Особливості організації інформаційного моніторингу ситуації.

Тема 3. Методи організації інформаційно-аналітичної діяльності

Методи організації ІАД. Метод експертних оцінок. Індивідуальні та колективні експертні методи. Метод мозкового штурму. Метод колективної генерації ідей. Метод дискусії. Метод ключових запитань. Метод аналогії. Метод Дельфі.

Методи збору аналітичної інформації. Зовнішня та внутрішня інформація. Джерела аналітичної інформації. Цілі використання аналітичної діяльності.

Тема 4. Інформаційний цикл та інформаційний процес: сутність, види та інформаційні потреби

Структура інформаційного циклу. Інформаційний цикл за Курносовим Ю.В.

Інформаційні потреби. Піраміда потреб за А. Маслоу. Класифікація інформаційних потреб: явні і неявні, дійсні та уявні.

Методи вивчення інформаційних потреб. Прямі методи інформаційних потреб: анкетування, інтерв'ювання, використання рубрика торів, використання карт зворотного зв'язку тощо.

Непрямі методи інформаційних потреб: метод вивчення планово-директивних документів, аналіз бібліографічних посилань тощо.

«Дерево цілей» – підхід визначення інформаційних потреб. Проблема «пастки часу» і засоби її подолання.

Класифікація інформаційних запитів: концептуальні, аналітичні, документальні, фактографічні, адресні.

Документ та його види. Класифікація документів. Документна комунікаційна система (ДКС). Підсистеми: атрибутивну, функціональну й управлінську. Документний потік (ДП). Документний масив (ДМ). Документні ресурси (ДР). Документний фонд. Первинно-документний та вторинно-документний рівень інформації. Різновиди первинних і вторинних документів. Бібліографічні документи. Структура і функції документа. Документ – як засіб соціальних комунікацій.

Тема 5. Інформаційна революція та її сутність. Побудова інформаційного суспільства в Україні: проблеми та перспективи

Поняття інформаційної революції. Основні ознаки інформаційної революції. Чотири інформаційних революції: передумови виникнення та наслідки для інформаційного суспільства. Нові інформаційні технології. Ринкова інфраструктура інформаційного середовища. Інформатизація суспільства. Концепція Національної програми інформатизації. Досвід країн Європейського Союзу та США. Створення сучасної інфраструктури інформатизації в Україні. Розвиток та впровадження нових інформаційних технологій.

Тема 6. Комунікаційний процес як суспільна функція інформаційно-аналітичної діяльності. Види комунікації

Загальна характеристика поняття «комунікації» та «комунікативного процесу». Соціальні функції комунікації. Типологія комунікацій. Перешкоди та комунікативні бар'єри на шляху комунікативного процесу. Види і форми комунікацій. Поняття масової комунікації. Комунікаційні канали. Управління комунікаційними процесами. Удосконалення комунікацій та комунікаційних процесів.

Тема 7. Підготовка окремих видів інформаційних документів

Поняття аналітичного документу. Аналітична довідка та аналітична записка. Основні етапи підготовки інформаційних документів. Методи пошуку документальної та фактографічної інформації. Способи перевірки надійності та достовірності інформації.

Підготовка звітів про діяльність. Зміст звіту як інформаційного документа. Формалізована схема викладу інформації у звіті.

Підготовка інформаційного релізу. Інформаційний реліз (прес-реліз) та його завдання. Структура інформаційного релізу. Особливості інформаційного релізу, присвяченого певній особі. Особливості інформаційного релізу, присвяченого певній події. Підготовка окремих видів оглядових документів. Оглядове видання, дайджест. Експрес-інформація.

Довідка як інформаційний документ та особливості її підготовки. Види довідок. Методика виконання довідки. Особливості підготовки письмових (друкованих) оглядових та інформаційних довідок.

Тема 8. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах

Специфіка інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах. Формулювання основних завдань міжнародної інформаційно-аналітичної роботи.

Сутність та значення інформаційно-аналітичних центрів як ключових елементів вироблення інформаційної стратегії держав на міжнародній арені. Типологія та загальна характеристика світових інформаційно-аналітичних центрів. Етапи становлення «фабрики думок». Основні функції та методи діяльності сучасних «мозкових центрів». Основні тенденції розвитку сучасних інформаційно-аналітичних центрів. Тенденції у розвитку «мозкових центрів» в Україні.

Головні завдання та функції інформаційно-аналітичної роботи в міжнародних відносинах.

Тема 9. Інформаційно-аналітичні структури уряду України

Поняття «інформаційно-аналітична служба». Основні завдання ІАС України. Рада національної безпеки та оборони України (РНБОУ). Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД). Національний інститут проблем міжнародної безпеки (НІПМБ). Поняття «недержавний аналітичний центр». Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. Комітет виборців України (КВУ).

Лабораторія законодавчих ініціатив. Український незалежний центр політичних досліджень (УНЦПД).

Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД). Центр політико-правових реформ. Фонд «Демократичні ініціативи». Київський інститут проблем управління імені Горшеніна. Діяльність агентства УНІАН. Регіональні недержавні аналітичні центри (НАЦ).

Аналітичні центри. Інформаційні агентства. Провідні інформаційно-аналітичні центри США.

Корпорація РЕНД, «Heritage Foundation», «New American Century». Інформаційне Агентство Сполучених Штатів-USIA (United States Information Agency – USIA). «Рейтер», «Франс пресс».

Тема 10. Інформаційна діяльність міжнародних організацій

Міжнародна інформаційна діяльність: поняття, види та її основні напрями. Мета та функції міжнародної інформаційної діяльності. Міжнародні договори і угоди в галузі інформації.

Функції зовнішньої розвідки. Види розвідувальної інформація. Оцінка розвідувальної інформації. Достовірність, актуальність і повнота розвідувальної інформації. Відповідальність, аналітичний рівень та цінність розвідувальної інформації. Особливості розвідувальної інформації.

Основи організації державної роботи по збиранню та аналізу зовнішньополітичної інформації. Основні джерела інформації, які використовують співробітники закордонних представництв. Головні умови до зовнішньополітичної інформації. Дезінформація, направлена інформація. Кулуарна дипломатія як спосіб збирання інформації. Дипломатичні документи. Види інформаційних документів, які готуються у посольствах, генеральних консульствах та торговельних представництвах.

Роль міжнародної інформації в системі ООН. Діяльність Комітету ООН з інформації. Основні функції Департаменту суспільної інформації ООН. Інформаційна діяльність ООН на сучасному етапі. Роль ЮНЕСКО у вирішенні світових інформаційних проблем. Інформаційна діяльність світових та регіональних міжнародних організацій.

Тема 11. Мас-медіа у сучасному світі: політичні реалії та перспективи розвитку

Феномен комунікаційного процесу. Поняття масової інформації. Специфіка засобів масової комунікації. Інформаційні, рекламні та PR-агентства в системі ЗМК. Політичний, правовий, економічний, соціологічний та культурний аспекти вивчення засобів масової комунікації. Оцінка ефективності засобів масової комунікації.

Концепція засобів комунікації Н. Лумана. Концепція комунікативної раціональної влади Ю. Хабермаса. Комунікативний підхід у концепції влади Т. Парсонса. Феномен Public Relations (PR) у сучасному суспільстві. Поняття «Public Relations». Дві складові PR. Public Relations як функція управління та його зв'язок з маркетингом і брендингом. Базові цілі у сфері PR-діяльності. Відмінності PR від пропаганди.

Глобалізація засобів масової комунікації. Нові інформаційні технології. Інтернет. Інтернет користування. Параметри планування: охоплення, якість аудиторії, зміст сайту, формат. Нове інтерактивне середовище – нова якість розуміння аудиторії – новий підхід до медіапланування. Макро та мікроаналітичні моделі транзактного медійного планування в нових медіа.

Тема 12. Інформаційні війни та інформаційна безпека

Виникнення терміна «інформаційна війна». Завдання і мета інформаційних війн. Методи і способи ведення інформаційних війн. Історія розвитку технології ведення інформаційної війни. Покоління сучасних інформаційних війн. Види інформаційних війн: психологічна війна, кібервійна, мережна війна, ідеологічна диверсія, радіоелектронна боротьба тощо. Форми ведення інформаційної боротьби у сучасних інформаційних війнах. Інформаційна війна та майбутнє України.

Поняття та сутність інформаційної безпеки країни. Механізм забезпечення національної інформаційної безпеки. Державна політика України в сфері національного інформаційного простору. Національні інтереси в інформаційній сфері. Політика формування національного інформаційного простору. Інформаційна безпека у сучасному світі. Стратегія інформаційної безпеки. Класифікація інформації за ступенем її таємності. Безпека інформації в комерційних мережах. Міжнародний аспект захисту інформації.

Тема 13. Україна у світовому інформаційному просторі

Сучасні концепції розвитку цивілізацій. Інформаційно-комунікаційні технології як чинник розвитку інформаційного суспільства. Інформаційна технологізація суспільного життя. Загрози в інформаційній сфері. Інформаційні позиції та імідж України. Поняття іміджу та його види. Імідж України, його складові. Технології формування іміджу. Діяльність прес-служб. Перспективи формування позитивного іміджу України в міжнародному інформаційному середовищі. Інформаційна політика зарубіжних країн. Зовнішні чинники впливу на Україну.

Рекомендоване методичне забезпечення

Основна література

1. Аналітика, експертиза, прогнозування: Монографія / Макаренко Є.А. та ін. – Київ: Наша культура і наука, 2003. – 614 с.
2. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: Навч. посіб. / В.М. Варенко. – К.: Університет «Україна», 2014. – 417 с.
3. Гражевська Н.І. Еволюція сучасних економічних систем. – К.: Знання, 2011.
4. Інформаційне забезпечення інноваційного розвитку: світовий та вітчизняний досвід: монографія / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша, Н.В. Березняк, О.В. Прудка. – К.: УкрІНТЕІ, 2015 – 239 с.
5. Інформаційно-аналітична діяльність в державному управлінні: навч.-метод. матеріали / С.О. Телешун, І.В. Рейтерович. – К.: НАДУ, 2013. – 36 с.
6. Митко А.М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: [навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів]. – Луцьк: ВМА «Терен», 2012. – 262 с. (Гриф МОН молоді спорту лист №1/11-1266 від 01.02.12р.).
7. Митко А. М. Інформаційне забезпечення політичної аналітики // Політична аналітика та прогнозування: [підручник]. – Луцьк: Вежа-Друк, 2013. – 228 с.
8. Міжнародна інформація: навч. посіб. / М.П. Требін [та ін.]. – Х.: Право, 2014. – 336 с.
9. Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1980-2000 рр. – К.: Либідь, 2001. – 624 с.

10. Муковський І.Т., Міщенко А.Г., Шевченко М.М. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах. Навч. посіб. – К.: Кондор, 2015. – 224 с.
11. Основи інформаційно-аналітичної діяльності: навч. посіб. / Захарова В.І., Філіпова Л.Я. – К: Центр учбової літератури, 2013. – 336 с.
12. Правова інформація та комп'ютерні технології в юридичній діяльності: навч. посіб. / за заг. ред. В. Г. Іванова. – Х.: Право, 2012. – 240 с.
13. Про інформаційні агентства: [Закон України] //Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №47. – С. 57-60.
14. Про інформацію: [Закон України] // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №48. – С. 1227-1462.
15. Про науково-технічну інформацію: [Закон України] // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – №33. – С. 843-851.
16. Ребкало В.А., Валецька О.Л. Кальченко Ю.Г. Політична аналітика та прогнозування: Навчальний посібник. – Київ: УАДУ, 2002. – 60с.
17. Телешун С. О., Баронін А. С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. – Київ: Вид. Паливода А. В., 2001. – 112 с.
18. Prognostication and planning of economic development: microeconomic and macroeconomic levels / Multi-authored monograph edited by J. Žukovskis, K. Shaposhnikov – Vol. 2. – Lithuania: Publishing House «Baltija Publishing», 2019. – 408 p. (Сергієнко О.А., Білоцерківський О.Б., Баранова В.В. «Фінансові технології підтримки розвитку підприємництва: аналіз і моделювання динаміки» – pp. 770-787).
19. Modern Approaches to Knowledge Management Development: collective monograph. Ljubljana School of Business – Ljubljana, Slovenia, 2020. – 541 p. (Sergienko O., Tatar M, Bilotserkivskiy O, Baranova V. «Applied aspects of proactive modeling of innovative-investment processes of complex hierarchical systems: enterprise-region-state» – pp. 147-161).
20. Valeria Baranova, Olena Sergienko, Svitlana Stepurina, Vyacheslav Lyashenko. Price Environment for Gold and Silver in the Context of the Development of COVID-19 // Journal of Asian Multicultural Research for Economy and Management Study – Vol. 1 – No. 2, 2020 (page 025-032).
21. Baranova V., Deineko Z., Zeleniy O., Bielcheva G., Lyashenko V. Wavelet Coherence as a Tool for Studying of Economic Dynamics in Infocommunication Systems // International Scientific-Practical Conference «Problems of Infocommunications. Science and Technology «PIC S&T'2019» (Ukraine, Kyiv, 08-11 October 2019). – 2019. – pp. 336-340. (*Scopus*)
22. Baranova V., Deineko Z., Zeleniy O., Lyashenko V. Stochastic Frontier Analysis and Wavelet Ideology in the Study of Emergence of Threats in the Financial Markets (Infocommunication Aspect of Economic Security) // International Scientific-Practical Conference «Problems of Infocommunications. Science and Technology «PIC S&T'2019» (Ukraine, Kyiv, 08-11 October 2019). – 2019. – pp. 341-344. (*Scopus*)

23. Valeria Baranova, Olena Orlenko, Alla Vitiuk, Natalia Yakimenko-Tereschenko, Vyacheslav Lyashenko. Information System for Decision Support in the Field of Tourism Based on the Use of Spatio-Temporal Data Analysis // International Journal of Advanced Trends in Computer Science and Engineering. – Volume 9. No. 4. – July-August 2020. – pp. 6356-6361. (*Scopus*)

Допоміжна література

1. Баранова В.В. Теоретичні аспекти інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки національного господарства // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство» – 2017. – Вип.12., Ч. I. – С. 194-197.

2. Бородіна О. Принцип компліментарності в міждисциплінарних дослідженнях економіки / О. Бородіна // Економіка і прогнозування. – 2015. – № 2. – С. 47-58.

3. Бормотова О.С. Сутність інформаційно-аналітичного процесу в організації інформаційної діяльності / О.С. Бормотова // Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової держави: матеріали наук.-практ. конф. (10 квіт. 2009 р.). – О., 2009. – С. 263–264.

4. Гондюл В.П. Аналітика та прогнозування міжнародних відносин в інформаційному суспільстві // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. Вип. 50. Ч. I.- Київ, 2004. – С. 7-13.

5. Гордієнко Я.Я. Інформаційно-аналітичне забезпечення формування і розвитку ринку технологій / Я.Я. Гордієнко, М.Є. Лисенко // Науково-технічна інформація (НТИ). – 2005. – № 3. – С. 37–41.

6. Гранчук Т. Використання інформації інтернет-видань як засіб підвищення ефективності інформаційно-аналітичної та управлінської діяльності / Т. Гранчук // Бібліотечний вісник. – 2006. – № 3. – С. 7–10.

7. Жихор О.Б., Баранова В.В. Необхідність інформаційного забезпечення підприємницької діяльності економіки України в умовах глобалізації // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан та проблеми розвитку статистики, обліку та аудиту в умовах глобалізації та енергозбереження» (м. Дніпро, 4-5 квітня 2017 року). У 2 томах. – м. Дніпро: ДНУ ім. О. Гончара, 2017. – 210 с. – С. 94-97.

8. Кулицький С. Інформаційно-аналітична діяльність як інструмент забезпечення сталого розвитку української економіки за умов глобалізації / С. Кулицький // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. – К., 2008. – Вип. 21. – С. 295–304.

9. Мельник Л., Паталонг М., Сидорчук О. Аналітичні центри в Україні та Німеччині: головні розбіжності та перспективи співпраці. Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва, 2016. – 30 с.

10. Петров А. Организация информационно-аналитической работы / А. Петров // Законность. – 2013. – № 1. – С. 17–21.

11. Рижков М.М. Інформаційно-аналітична діяльність міжнародних неурядових організацій // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2011. – Випуск 103 (Частина I). – С. 17-23.
12. Сопілко І. Правова природа інформаційно-аналітичної діяльності / І. Сопілко // Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 12. – С. 88–92.
13. Соснін О.В. Інформація крізь призму ринкових реалій / О.В. Соснін, І.Г. Гуліна // Політика і час. – 2006. – № 3. – С. 49–56.
14. Требін М. П. Інформація у системі міжнародних відносин / М.П. Требін // Сучасний політичний процес: стан та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (XXVI Харк. політол. читання). – Х., 2013. – С. 137–140.
15. Федорук О. Недержавні аналітичні центри України як сегмент політичної науки // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. – 2017. – Випуск 10. – С. 155-159.
16. Syed Khalid Mustafa, M. Ayaz Ahmad, Valeria Baranova, Zhanna Deineko, Vyacheslav Lyashenko, Atif Abdulwahab A. Oyouni. Using wavelet analysis to assess the impact of COVID-19 on changes in the price of basic energy resources // International Journal of Emerging Trends in Engineering Research. – Volume 8. No. 7. – July 2020. – pp. 2907-2912. (*Scopus*)

**Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше
методичне забезпечення**

1. <http://www.kmu.gov.ua/> – Кабінет міністрів України. Інформація про уряд України, органи влади, новини
2. www.mfa.gov.ua – Міністерство закордонних справ України
3. www.ucipr.kiev.ua – Український незалежний центр політичних досліджень
4. www.un.kiev.ua – ООН в Україні
5. www.osce.org – Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ)
6. www.coe.kiev.ua – Рада Європи на Україні. Документи Ради Європи
7. www.bc.kiev.ua – Британська Рада на Україні
8. www.ria.com.ua – Портал українських газет
9. www.press.org.ua – Портал українських газет
10. uamedia.visti.net – Сервер української преси UaMedia.Visti.Net.
11. www.zerkalo-nedeli.com – Сайт міжнародного суспільно-політичного щотижневика «Дзеркало Тижня»
12. www.for-ua.com – Інтернет-газета «ForUm»
13. <http://www.dstu.gov.ua> – Держстандарт України
14. <http://www.issi.kiev.ua/> – Український науково-дослідний інститут стандартизації, сертифікації та інформатики
15. <http://www.stc.gov.ua/> – Держкомітет зв'язку та інформатизації України. Новини галузі, програми, проекти, законодавчі документи
16. <http://www.ucrf.gov.ua> – Український державний центр радіочастот «Укрчастотнагляд»

17. www.rada.gov.ua – Верховна Рада України
18. <http://www.president.gov.ua> – Секретаріат (Адміністрація) Президента України
19. <http://www.razumkov.org.ua> – Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова
20. <http://www.cvu.org.ua> – Комітет виборців України (КВУ)
21. <http://www.parlament.org.ua> – Лабораторія законодавчих ініціатив
22. <http://www.ucipr.kiev.ua> – Український незалежний центр політичних досліджень (УНЦПД)
23. <http://www.politik.org.ua> – Український центр політичного менеджменту
24. <http://www.icps.com.ua/> – Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД)
25. <http://eu.prostir.ua> – Центр політико-правових реформ
26. <http://dif.org.ua/ua> – Фонд «Демократичні ініціативи»
27. <http://www.kipu.org.ua> – Київський інститут проблем управління імені Горшеніна
28. www.nbuv.gov.ua – офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

II. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи

Дистанційний курс: Баранова В.В. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах: дистанційний курс. // Навчально-методична праця. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=4482>

Зміст практичних (семінарських) занять та самостійної роботи
Тема 1. Інформаційно-аналітична діяльність в структурі інформаційної діяльності: - інформаційний пошук. Регламент інформаційного пошуку: іменний, посилковий, семантичний, ситуаційний методи; - ІАД в структурі міжнародних відносин; - дезінформація. Види дезінформації; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
Тема 2. Зміст інформаційно-аналітичної роботи та діяльності: - стратегія аналітичної роботи (головні принципи); - етапи інформаційно-аналітичних досліджень, їхня пряма та зворотна послідовність; - визначення і осмислення проблеми і проблемної ситуації. Формулювання мети і

завдань дослідження;

- розробка гіпотез, вибір моделей. Розробка програми, робочого плану й інструментарію дослідження;
- стадії творчого мислення, їхнє співвідношення з етапами інформаційної роботи;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 3. Методи організації інформаційно-аналітичної діяльності:

- індивідуальні та колективні експертні методи. Метод мозкового штурму. Метод колективної генерації ідей. Метод дискусії. Метод ключових запитань. Метод аналогії. Метод Дельфі;
- методи збори аналітичної інформації. Зовнішня та внутрішня інформація. Джерела аналітичної інформації;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 4. Інформаційний цикл та інформаційний процес: сутність, види та інформаційні потреби:

- інформаційні потреби. Піраміда потреб за А. Маслоу. Класифікація інформаційних потреб: явні і неявні, дійсні та уявні;
- «Дерево цілей» – підхід визначення інформаційних потреб;
- проблема «пастки часу» і засоби її подолання;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 5. Інформаційна революція та її сутність. Побудова інформаційного суспільства в Україні: проблеми та перспективи:

- ринкова інфраструктура інформаційного середовища;
- Концепція Національної програми інформатизації;
- створення сучасної інфраструктури інформатизації в Україні;
- розвиток та впровадження нових інформаційних технологій;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 6. Комунікаційний процес як суспільна функція інформаційно-аналітичної діяльності. Види комунікації:

- перешкоди та комунікативні бар'єри на шляху комунікативного процесу;
- управління комунікаційними процесами;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 7. Підготовка окремих видів інформаційних документів:

- підготувати аналітичну довідку;
- підготувати аналітичну записку;
- підготувати інформаційний реліз, присвячений певній особі;
- підготувати інформаційний реліз, присвячений певній події;
- підготувати оглядове видання, дайджест, експрес-інформацію;

- підготувати письмову (друковану) оглядову та інформаційну довідку;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 8. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах:

- значення інформаційно-аналітичних центрів як ключових елементів вироблення інформаційної стратегії держав на міжнародній арені;
- діяльності сучасних «мозкових центрів» та їх загальна характеристика;
- характеристика фабрики думок «Think Tanks» П. Диксона;
- характеристика Гудзонівського інституту стратегічних досліджень «Hudson Institute»;
- характеристика Манхеттенського інституту політичних досліджень (Інститут політичних досліджень Manhattan);
- характеристика Міжнародної неурядової громадської організації «The Club of Rome»;
- характеристика Аналітичного центру державної політики «Гуверовский інститут війни, революції і миру»;
- характеристика Allegheny Інституту громадської політики (Інститут громадської політики Аллегейні);
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 9. Інформаційно-аналітичні структури уряду України:

- характеристика Київського інституту проблем управління імені Горшеніна;
- характеристика Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова;
- характеристика Українського інституту майбутнього «Ukrainian Institute for the Future»;
- характеристика Національного інституту стратегічних досліджень (National Institute For Strategic Studies);
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 10. Інформаційна діяльність міжнародних організацій:

- види розвідувальної інформація; оцінка розвідувальної інформації; достовірність, актуальність і повнота розвідувальної інформації. Особливості розвідувальної інформації;
- кулуарна дипломатія як спосіб збирання інформації;
- види інформаційних документів, які готуються у посольствах, генеральних консульствах та торговельних представництвах;
- роль міжнародної інформації в системі ООН;
- роль ЮНЕСКО у вирішенні світових інформаційних проблем;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 11. Мас-медіа у сучасному світі: політичні реалії та перспективи розвитку:

- інформаційні, рекламні та PR-агентства в системі ЗМК;
- політичний, правовий, економічний, соціологічний та культурний аспекти вивчення засобів масової комунікації;
- концепція засобів комунікації Н. Лумана;
- концепція комунікативної раціональної влади Ю. Хабермаса;
- комунікативний підхід у концепції влади Т. Парсонса;
- феномен Public Relations (PR) у сучасному суспільстві;
- глобалізація засобів масової комунікації;
- нові інформаційні технології. Інтернет користування;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 12. Інформаційні війни та інформаційна безпека:

- види інформаційних війн: психологічна війна, кібервійна, мережна війна, ідеологічна диверсія, радіоелектронна боротьба тощо;
- механізм забезпечення національної інформаційної безпеки;
- державна політика України в сфері національного інформаційного простору;
- інформаційна безпека у сучасному світі;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 13. Україна у світовому інформаційному просторі:

- імідж України та його складові;
- зовнішні чинники впливу на Україну;
- перспективи формування позитивного іміджу України в міжнародному інформаційному середовищі;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

III. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, після атестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни

Курсова робота

Курсова робота є складовою навчального процесу, активною формою самостійної роботи студентів, і представляє собою закінчене дослідження певного напрямку.

Метою виконання курсової роботи є активізація самостійної роботи, покращення теоретичної та практичної роботи студентів. Кожен з студентів отримує індивідуальне завдання, що сприяє:

- поглибленому вивченню теоретичного матеріалу;

- формуванню вмінь використання методів аналізу та оцінки факторів, що впливають на інформаційно-аналітичну діяльність країни;
- залученню студентів до самостійної роботи з науковою літературою конкретного спрямування та розвитку навиків глибокого вивчення, узагальнення та систематизації підбраного матеріалу;
- розвитку здібностей до формулювання авторських висновків та пропозицій на основі проведеного дослідження.

Курсова робота виконується студентом самостійно і здається у встановлений термін (як правило, за два тижні до закінчення навчального семестру).

Здобувач вищої освіти повинен самостійно навчитися працювати з науковою економічною літературою, посібниками, довідковими, статистичними та іншими науково допоміжними матеріалами згідно з вибраною темою.

Використовуючи різноманітну літературу здобувач вищої освіти повинен уміти коротко викласти зміст вибраної теми. При цьому важливо не тільки проаналізувати питання, але й визначити своє бачення проблеми, своє ставлення до її розв'язання.

При виконанні курсової роботи *здобувач вищої освіти повинен користуватися* методичними вказівками щодо виконання контрольної роботи навчальної дисципліни, методичними вказівками щодо самостійної роботи дисципліни, а також навчально-методичною літературою. Запорукою успішного виконання контрольних робіт виступає повне дотримання методичних рекомендацій.

Розкриття теми має бути пов'язаним із пунктами плану курсової роботи. Сама робота повинна бути результатом опрацювання й засвоєння декількох джерел. Виконання курсової роботи має охоплювати всі основні теми дисципліни, і є однією з обов'язкових складових щодо допуску здобувача вищої освіти до екзамену.

Успішне виконання курсової роботи виступає обов'язковою умовою допуску до проходження підсумкового контролю (іспиту) з дисципліни. Якісно проведені дослідження можуть виступати основою для написання дипломної роботи.

Курсову роботу студенти виконують державною мовою. Загальний обсяг не менш ніж 25 сторінок, надрукованих через 1,5 інтервалу, гарнітура Times New Roman, кегль 14 в редакторі Microsoft Word на одному звороті сторінок стандартного формату (A4) з дотриманням стандартних полів, сторінки нумерують у правому нижньому куті. В кінці роботи наводиться список використаних джерел, ставляться підпис студента і дата виконання.

Курсова робота, обов'язково, повинна бути прошита або скріплена.

Форма проведення підсумкового оцінювання виконаного дослідження – презентація та публічна доповідь (5-7 хвилин) з подальшим відкритим обговоренням або індивідуальна співбесіда на тему курсової роботи.

При оцінці курсової роботи враховується ступінь розкриття теми та відображення головного змісту, глибина опрацювання відповідних тематичних

джерел інформації, вміння застосовувати теоретичний матеріал для вирішення практичних проблем, логічність викладу, здатність робити висновки з проведеного дослідження, відповідність технічного оформлення зазначеним нормам, якість підсумкової співбесіди або доповіді. Оцінка дається кожному з вказаних елементів виконаної роботи.

Результати виконання курсової роботи зараховуються як відповідний модуль. Загальна кількість балів за виконання дослідження – 15. Бали враховуються в підсумковий результат вивчення дисципліни.

**Перелік рекомендованих тем для написання курсових робіт з дисципліни
«Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах»**

1. Витоки та історичні етапи розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах країни.
2. Еволюція інформаційно-аналітичної діяльності.
3. Інформаційно-аналітична діяльність: світоглядний та методологічний зміст.
4. Порівняльний аналіз нормативно-правового забезпечення інформаційної діяльності країн та України.
5. Становлення і розвиток світового інформаційного суспільства: проблеми і перспективи.
6. Основні концепції інформаційно-аналітичної діяльності.
7. Характеристика переваг та недоліків дезінформації.
8. Проблеми аналітики в історико-філософській традиції.
9. Мережа Інтернет як джерело оперативної інформації.
10. Феномен інформаційної аналітики в сфері міжнародних відносин.
11. Характеристика зовнішньої розвідки: сутність, задачі та принципи функціонування.
12. Характеристика інтерпретації фактів в інформаційній діяльності: проблеми та типові помилки.
13. Комунікація як процес у структурі людської цивілізації.
14. Характеристика «пастки часу»: сутність, проблеми та засоби подолання.
15. Інформаційна революція: сутність, передумови виникнення та наслідки для світової економіки.
16. Нові інформаційні технології сучасного інформаційного суспільства та їх характеристика.
17. Концепція національної програми інформатизації: характеристика та сучасний стан існування.
18. Інформаційні війни в структурі сучасних світових процесів: виклики, загрози та наслідки.
19. Характеристика інформаційної безпеки України та її вдосконалення.
20. Процеси глобалізації і Україна: виклики та проблеми.
21. Характеристика інформаційної діяльності світових та регіональних міжнародних організацій.

22. Інформаційний імідж України в світі та його характеристика.
23. Сучасний стан розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в Україні і світі.
24. Особливості становлення та розвитку інформаційної аналітики в Україні.
25. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку інформаційно-аналітичної діяльності країни *(за вибором здобувача вищої освіти)*.

IV. Завдання семестрових екзаменів (письмових залікових робіт)

Максимальна кількість балів при поточному контролі – 60 балів.

Максимальна кількість балів за екзамен складає 40 балів.

Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає 100 балів.

Форма контролю – екзамен. Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання № 1 – 10 балів

Теоретичне питання № 2 – 10 балів

Тестові питання – 20 балів

Питання до іспиту з дисципліни «Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах»

1. Витоки та історичні етапи розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах країни.
2. Інформація як комунікація та зв'язок, згідно теорії зв'язку Клода Шеннона.
3. Порівняльний аналіз нормативно-правового забезпечення інформаційної діяльності країн та України.
4. Інформація як міра неоднорідності розподілу матерії та енергії у просторі та у часі, згідно українського вченого В.М. Глушкова.
5. Інформація як міра хаосу в системі, згідно французького вченого Леона Бріллюєна.
6. Інформація як передача різноманітності, згідно англійського філософа Вільяма Росс Ешбі.
7. Інформація як міра складності структур, згідно французького вченого Абраама Моля.
8. Інформація як відображення різноманітності, згідно радянського вченого А.Д. Урсула.
9. Інформація як результат інтелектуальної діяльності людини, згідно українського вченого В.С. Цимбалюка.
10. Інформація як універсальна субстанція, згідно теорії ЮНЕСКО.
11. Характеристика джерел отримання зовнішньої інформації різних типів. Які наслідки від отримання такої інформації?
12. Характеристика інтерпретації фактів в інформаційній діяльності міжнародних відносин: проблеми та типові помилки.

13. Характеристика переваг та недоліків дезінформації.
14. Еволюція інформаційно-аналітичної діяльності: сутність, етапи та передумови виникнення.
15. Основні концепції інформаційно-аналітичної діяльності та їх характеристика.
16. Інформаційно-аналітична діяльність: світоглядний та методологічний зміст.
17. Об'єкти та суб'єкти інформаційно-аналітичної діяльності міжнародних відносин.
18. Переваги та недоліки методів дослідження інформаційних потреб:
 - метод мозкового штурму;
 - метод колективної генерації ідей;
 - метод дискусії;
 - метод ключових запитань;
 - метод аналогії;
 - метод Дельфі.
19. Охарактеризуйте методи вивчення інформаційних потреб (прямі та непрямі).
20. Проблеми аналітики в історико-філософській традиції.
21. Феномен інформаційної аналітики в сфері міжнародних відносин.
22. Інформаційні запити: сутність, класифікація та характеристика.
23. Документ: сутність, види, структура та функції.
24. Характеристика аналітичного документа – аналітичний огляд.
25. Характеристика аналітичного документа – аналітична записка.
26. Характеристика аналітичного документа – аналітичний звіт.
27. Характеристика аналітичного документа – аналітична довідка.
28. Характеристика аналітичного документа – інформаційний реліз (прес-реліз).
29. Характеристика аналітичного документа – оглядове видання та дайджест.
30. Особливості становлення та розвитку інформаційної аналітики в Україні.
31. Мережа Інтернет як джерело оперативної інформації.
32. Нові інформаційні технології сучасного інформаційного суспільства та їх характеристика.
33. Концепція національної програми інформатизації: характеристика та сучасний стан існування.
34. Комунікація як процес у структурі людської цивілізації: сутність, види, типи та форми.
35. Поняття масової комунікації та характеристика комунікаційних каналів.
36. Характеристика «пастки часу»: сутність, проблеми та засоби подолання.
37. Особливості впливу ЗМІ на поведінку / свідомість людини.

38. Характеристика інформаційних, рекламних та PR-агентств в системі ЗМК.
39. Макро та мікроаналітичні моделі транзактного медійного планування в нових медіа.
40. Концепція засобів комунікації Н. Лумана.
41. Концепція комунікативної раціональної влади Ю. Хабермаса.
42. Комунікативний підхід у концепції влади Т. Парсонса.
43. Public relations (PR) як феномен сучасного суспільства.
44. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – Український інститут майбутнього «Ukrainian Institute for the Future».
45. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – Український незалежний центр політичних досліджень (УНЦПД).
46. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова.
47. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – Київський інститут проблем управління імені Горшеніна.
48. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД).
49. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – Allegheny Інститут громадської політики (Інститут громадської політики Аллегейні).
50. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – міжнародна неурядова громадська організація «The Club of Rome».
51. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – «One World Global Think Tank».
52. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – Гудзонівський інститут стратегічних досліджень «Hudson Institute».
53. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – Манхеттенський інститут політичних досліджень (Інститут політичних досліджень Manhattan).
54. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені –

Національний інститут стратегічних досліджень (National Institute For Strategic Studies).

55. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – аналітичний центр державної політики «Гуверовський інститут війни, революції і миру».

56. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – фабрика думок «Think Tanks» П. Диксона.

57. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – стратегічний дослідницький інститут «Heritage Foundation».

58. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – не державна політична організація «New American Century».

59. Характеристика зовнішньої розвідки: сутність, задачі та принципи функціонування.

60. Кулуарна дипломатія як спосіб збирання інформації.

61. Характеристика дипломатичних документів. Види інформаційних документів, які готуються у посольствах, генеральних консульствах та торговельних представництвах.

62. Інформаційна революція: сутність, передумови виникнення та наслідки для світової економіки.

63. Інформаційні війни в структурі сучасних світових процесів: сутність, виклики, загрози, наслідки та приклади.

64. Характеристика інформаційної безпеки України та її вдосконалення.

65. Процеси глобалізації та Україна: виклики, проблеми та наслідки для інформаційного суспільства.

66. Інформаційний імідж України в світі та його характеристика.

67. Інформаційна політика зарубіжних країн: сутність, методи та приклади.

68. Міжнародна інформація в системі ООН: характеристика, засоби використання та значення.

69. Сучасний стан розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в Україні та світі.

70. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку інформаційно-аналітичної діяльності країн *(країни, за якими здобувачі вищої освіти працювали в курсовій роботі)*.

Приклад екзаменаційного білету

Харківський національний університет імені В.Н Каразіна

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
Спеціальність	<u>291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»</u>
Семестр	<u>7</u>
Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальна дисципліна	<u>Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах</u>

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Міжнародна інформація в системі ООН: характеристика, засоби використання та значення. (10 балів)
2. Характеристика інформаційно-аналітичного центру як ключового елементу вироблення інформаційної стратегії держави на міжнародній арені – Київський інститут проблем управління імені Горшеніна. (10 балів)
3. Тестові питання. (20 балів)

Затверджено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Протокол № 1 від «27» серпня 2021 року

Завідувач кафедри	_____	<u>А.Ю. Парфіненко</u>
	(підпис)	(прізвище та ініціали)
Екзаменатор	_____	<u>В.В. Баранова</u>
	(підпис)	(прізвище та ініціали)